

รัชกาลที่ 4 ทรงปฏิเสธตำนานเทวดาสรางพระแก้วมรกต



พระแก้วมรกตทรงเครื่องสามฤดู ภาพวาดบนผืนผ้าที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 โปรดให้คณะราชทูตสยามเชิญไปถวายพระจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 แห่งประเทศฝรั่งเศส (ภาพจากหนังสือ พระแก้วมรกต, สำนักพิมพ์มติชน)

ที่มา ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพฤศจิกายน 2551

ผู้เขียน ปรามินทร์ เครือทอง

เผยแพร่ วันอาทิตย์ที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ.2567

ตำนานพระแก้วมรกต กับเทวดาสรางที่รัชกาลที่ 4 ทรงปฏิเสธ

พระแก้วมรกต ถูกไขปริศนาตำนานและปาฏิหาริย์การกำเนิด โดย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงเป็นพระองค์แรกที่ปฏิเสธตำนานเทวดาสราง หรือพระอินเดีย ตามที่เชื่อถือก่อนหน้านี้

โดยทรงพระราชวินิจฉัยไว้ในบทพระราชนิพนธ์ ตำนานพระแก้วมรกต ฉบับสำหรับอาลักษณ์อ่าน ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันสวดมนต์เย็น พระราชพิธีศรีสังฆปานกาล หรือคำอ่านบูชาพระแก้วมรกตนำพระราชพิธีถือน้ำ ก่อนการอ่านโองการแข่งน้ำนั่นเอง

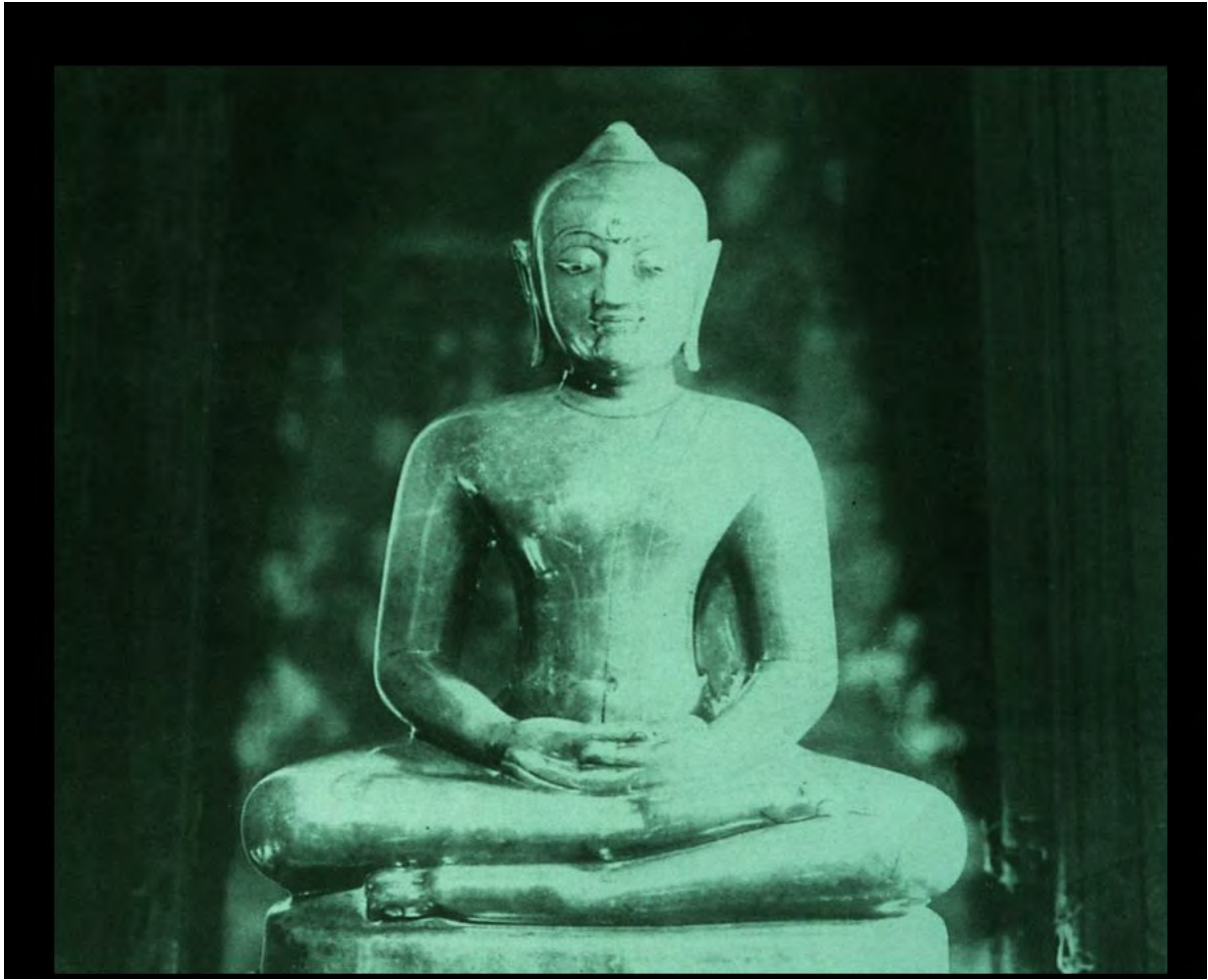
“เรื่องตั้งต้นมาจนถึงที่นี่ มีเรื่องราวเล่ายืดยาวไปดูจมีคนได้รู้เห็นเป็นแน่ แลความนั้นใครที่มักเชื่อ
ง่ายก็ยอมเห็นว่าเป็นจริง ตามตำนานที่กล่าวมานั้น ที่ไม่เชื่อก็จะคิดวิตกสงสัยไปต่างๆ ว่า
พระพุทธรูปองค์นี้แล ฝีมือเทวดาสร้างพระพุทธรูปรูปร่างเหมือนอย่างนี้ เป็นฝีมือเทวดาแน่แล้ว
และจะเป็นที่สงสัยไม่ตกลงกัน ก็ปรกติคนโบราณแรกมีหนังสือขึ้นใช้ ยังไม่มีหนังสือเก่าๆ มาก เมื่อ
แต่งเรื่องอะไรๆ นึกจะเขียนอย่างไรก็เขียนไปไม่คิดว่าจะมีคนภายหลังหน้าจะมีปัญญาแลสติ
ตรองเทียบเคียงมาก จะเชื่อคำของตัวแลไม่เชื่อนั้นไม่ใคร่จะคิด”



“พระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากร” หรือ “พระแก้วมรกต” ขณะมิได้ประดับเครื่องทรง

และทรงพระราชวินิจฉัยว่า “ดูเหมือนว่าจะเป็นฝีมือช่างลาวเหนือโบราณ ช่างเมืองเชียงแสน เห็น
คล้ายคลึงมากกว่าฝีมือช่างเมืองอื่น”

ปัจจุบันนี้ (บทความเผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2551 – กองบรรณาธิการ) นักวิชาการทางด้านศิลปะ
ล้านนา ก็วิเคราะห์ถึงลักษณะรูปแบบขององค์พระแก้วมรกต ก็สอดคล้องกับพระราชวินิจฉัย



พระแก้วมรกตเมื่อมีได้ประดับเครื่องทรง (ภาพจาก สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

หมายเหตุ : คัดเนื้อหาส่วนหนึ่งจากบทความ “พุทธคุณพระแก้วมรกต” เขียนโดย ปรามินทร์
เครือทอง ในศิลปวัฒนธรรม ฉบับพฤศจิกายน 2551

เผยแพร่ในระบบออนไลน์ครั้งแรกเมื่อ 12 กันยายน 2559

https://www.silpa-mag.com/history/article_2394